

הערות בעניני בישול בשבת - שיעור 662

- I. ההיתר של קדירה חייתא בזמננו - עיין בשבת (י"ח):** ובשו"ע (ר"ג - ה) דקדירת בשר שלא נתבשל כלל מותר לשהות על הכירה שאינו גרוף וקטום כיון שהוא חי מסיח דעתו ממנה עד למחר אמנם עיין בספר שביתת השבת (שהייה והטמנה ט"ז) דלדידן לא שכיח ההיתר של בשר חי דאין אנו רגילין לאחר כ"כ מלקבל שבת עד חשכה ממש וכ"כ החזו"א (ל"ז - אות כ"ג) וכ"כ הגרי"א הענקין (צפנדס שנה ל"ח - חו' י) שהתנורים שלנו כולם של גאז ומתבשל במהרה ממילא אינו שייך התירה של קדירה חייתא אמנם דעת רב משה שיש להתיר קדירה חייתא אף בזמן הזה (ספר הלכות שבת דף 336) ואפשר דהטעם שהתירו הוא משום דכיון דלא גזרו חז"ל אין אנו יכולים לעשות גזירה חדשה
- II. כף ששואב בו מרק חם - עיין במ"ב (שי"ח - מ"ה)** דאם רוצה ליתן פת בהמרק חם ישאב בכף מן הקדירה כדי שתהיה הקערה כלי שלישי וכ"כ המ"ב (ר"ג - פ"ד) דנחשב הכף כלי שני אם המרק שבקערה נצטנן לגמרי ואיברא המ"ב (שי"ח - פ"ז) כתב דאם שואב בכלי ריקן מתוך כלי ראשון י"א דדינו ככלי ראשון ובפרט אם מעלה רתיחה בכף ואפשר יש לתרץ דהראשון (שי"ח - מ"ה) הוא בצירוף שיטת הראב"י דאין בישול אחר אפיה ובשניה (ר"ג - פ"ד) הוא בצירוף דאין בישול אחר בישול בדבר לח אבל באחרונה (שי"ח - פ"ז) דינו ככלי ראשון דאין שם צירוף ועיין בט"ז (שי"ח - י"ט) דהכלי ששואב בו יש לו דין כלי ראשון לחומרא ולא לקולא
- III. לומר לנכרי להגביר מעלית הגעזו דרך רמיזה עיין באג"מ (אה"ע ז - ס"ג - ג)** דאם נכרי מוסיף אור בתדרו אפילו דרך רמיזה וכ"ש בלא רמיזה אין איסור בדבר והוא הדין כנ"ד אם התבשיל בהקראק פאט שעל האש מבושל כל צרכו יש מקום להתיר דרך רמיזה
- IV. להתזיר התקע מהקראק פאט בליל שבת** אפילו ע"י נכרי אין להתיר כמו שכתב הרמ"א (רע"ו - ז) דאפילו במקום מצוה שאין צורך גדול וכ"כ הרמ"א לענין חזרה ע"י נכרי (ר"ג - ה) אמנם בכין השמשות מותר
- V. מותר להוסיף מים למאיד (vaporizer)** שבו משתמשים במים קרים (בשם רב משה) אבל המאיד שמשתמשים בו במים חמים אסור משום בישול דאורייתא
- VI. איסטענט קאפע וכן קוקו** הוא כתבלין שבכלי שני דאינם מתבשלין ומותר ליתן לכתחלה (שי"ח - ט ומ"ב ס"ה) ובעלי הטיי אפשר דלא נחשב בכלל תבלין דהם לא ניתנו לטעמא אלא למראה אמנם האג"מ (ד - ע"ד - י"ז) כתב "דאני מחמיר לעצמי בין בקפה נמס ובין בצוקער ליתן בכלי שלישי אבל לדינא אין להחמיר אבל אלי טיי מותר דוקא בכלי שלישי" ויש מחמירין גם בשלישי
- VII. תנור שיש בו טערמוסטאט** מותר לפתוח דלת התנור בשבת כשהאש אינה דולקת ודוקא אם אינו פסיק רישא שידליק דכיון שאפשר לפתוח דלת התנור והאש לא ידליק הוי דבר שאינו מתכוין (אג"מ ד - ע"ד - כ"ח) וזה כהט"ז (שט"ז - ג) ולא כהרע"א (צ"ל שט"ז - ג ד"ה ולכן) וה"ה המקרר מותר מטעם זה
- VIII. בענין הגסת מים על האש** עיין באבני נזר (נ"ט) בשם הגאון מקוטנא וכ"כ באג"מ (ד - ע"ד - י"ד) דבמים לבד אין בו משום מגיס ואפילו היא על האש ובודאי יש לסמוך להתיר בחמין שמצטמק ורע להן כיון דלהרב המגיד אפילו בתבשיל מותר ליקח מתוכו וע"ע בקצות השלחן (קל"ד - אות י) שכתב לאיסורה וקדירה כבידה מותר להוציא משם בכף אם היא על האש (חזו"א ל"ז - י"ז) ודלא כהאג"מ (ד - ע"ד - ט)
- IX. לענין לשפוך מים מן הדוד לתוך כוס וליתנם לקדירה העומדת ע"ג האש** עיין במג"א (ר"ג - סק"ה) שפסק דפינה ממיחם למיחם אסור (שנת ל"ח): ורק השער הציון (סקמ"ז) מכריע להיתר וכ"כ הגרש"ז אויערבך דלא חשיב העירווי לכוס כהניח ע"ג קרקע וכן פסק רב אלישיב ולכאורה לפי טעם התוספות (שס) שכל החשש ממיחם למיחם זה מצד שהדפנות מקררות כנ"ד כששופך לתוך החמין אין זה חשש אך להר"ן שהטעם שפינה

ממיהם למיחם אסור הוא משום דמחזי כמבשל אין להתיר בנ"ד והרא"ש והטור והמג"א והשו"ע הרב (רי"ג - י"ד) פסקו לחומרא וכ"כ האג"מ (ז - ס"ט) וכ"כ הבה"ל (ש"ח - ז ד"ה חס נענין) דאם הורק לכלי שני אף אם היה עדיין יד סולדת בו יש לומר דדינו כמו נצטנן וע"ע בשש"כ (חלק ג - ח הערה מ"ד) שכתב דאם לא נצטנן לגמרי ודעתו להחזיר מותר

X. האט או styrofoam קאפ אי דינה ככ"ר או ככלי שני עיין בתוספות (שנת מ: ד"ה וש"מ) דכלי ראשון היינו שעומד על האש ועוד יש אומרים דעירוי שנפסק הקילוח דינה ככלי שני וי"א אפילו שלא נפסק ואין להקשות מהש"ך (יו"ד ק"ס - ח) דדבר גוש יש לו דין כלי ראשון אף כשמונחת בכלי שני דיש לחלק דשאני דבר גוש שחמו סגור בתוכו ואינו מתקררת מעצמה במהרה כל כך וחזן מזה באמת רובו חולקים על הש"ך ועוד הטרמוס דינו ככלי שני לענין הטמנה (אג"מ ח - ז"ה וחזו"א ל"ז - ל"ז) וה"ה לענין בישול ועיין בשערים מצויינים בהלכה (פ - י"ג) ודלא כהלבושי מרדכי (ז - ל"ה) שפסק לאיסור והמחלוקת תלוי במה הגדר של כלי שני אם הוא שאין על האש או גדרו משום שדפנותיה מקררות והרמב"ם (ד - ה) ורש"י (שנת ל"ב) חלקו בזה דלהרמב"ם כלי שני נקרא שאינו על האש ולרש"י דפנותיה מקררות

XI. מותר ליתן לתוך מים חמים (טע) קוביות קרח על מנת לקרר את המים בהן דמים ככלי שני מותר (שש"כ ח - ע"ד) אמנם אסור לערות מכלי ראשון על הקרח ולהניח את הקרח בכוס ריקה על מנת לשתות מימיו אסור משום נולד ושלא על מנת להשתמש בהמים מותר

XII. לקח קדירה מהגאז בטעות ולא היה בדעתו להחזירה והניחה על השלחן עיין ברמ"א (רי"ג - ז) דאינו אסור רק כשנטלו מן הכירה מבעוד יום ולא החזירו עד שחשכה אבל אם לקחו משם משחשכה אפילו הניחו ע"ג קרקע מותר וטוב להחמיר ואם לקחו בטעות אפשר דאין צריך להחמיר וכ"ש אם אין לו חמים אחרים וכ"כ החזו"א (ל"ז - י"ז) ושבת הקהתי (ג - ק"ג) וע"ע בבאר משה (ו - ק"ג)

XIII. מותר להעמיד על האש שמכסה בבלעך צלחת הפוכה של אלומענין כדי להתיר שהייה לכתחלה (שש"כ ח - ק"ג צמילואיס)

XIV. נפל הבלעך מותר לשהות ולהחזיר בלא בלעך כדין קטמה והובערה (שש"כ ח - הערה מ"ו צמילואיס) אמנם הוא ראה באג"מ (ד - ע"ד - ל) דאסר בנפל הבלעך דשאני קטמה והובערה ונתלכתה דיש עדיין קצת היכר

XV. פלטה חשמלית (hot plate) הנחה על גביו בתחלה בשבת עיין בשש"כ (ב - הערה ע"ב) ומאור השבת (ז - דף תקמ"ג) דחשיב כקטומה ורק מותר לשהייה וחזרה ולא לשהייה לכתחלה (ודלא כהאג"מ) שכיון שזה מקום שאפשר גם לחמם שם כשיעור שהיד סולדת ועיין עוד במלואים דגם אפשר שזה דומה למעזיבה (מ"ב רי"ג - סקפ"ב) ומותר ליתן בשבת אפילו לכתחלה כשהתבשיל עדיין חם ומה שמצריכים להניח קצת דבר המפסיק הוא רק כדי שלא יבא לחתות ובפלטה חשמלית הרי אין שום חשש של חיתוי מ"מ טוב להחמיר

XVI. לענין אכילת טשולענט בליל שבת מהקראק פאט לפי שיטת המהרי"ל שהובא במ"ב (רי"ג - פ"ב) דהמעזיבה אינו חשיב כבלעך וצריך דף להכירה אין להתיר חזרה ועוד דאפילו בלעך אינו מועיל דדוקא על גבה מותר אבל בתוך התנור אסור (רי"ג - ז) ועיין באג"מ (ד - ע"ד - כ"ז) שצריך קופסא של ד' דפנות בתוך התנור ועיין בבה"ל (רי"ג - ז ד"ה ונהגו) דצריך להחמיר כדעת הרבנו דחנניא דאם מצטמק ויפה לו במבושל כל צרכו אסור בלא בלעך וע"ע במ"ב (רי"ט צסופו כללי דמילתא)

XVII. טח בטיט בעניני שהייה עיין ברמ"א (רי"ז - ה) דבתנור שטח בטיט או שאינו אופה לצורך שבת רק למו"ש לא גזרינן שמא יחתה וה"ה כשסתם התנור בסרט שקורין tape (הלכות שבת דף 337) וכתב החזו"א (ל"ז - ז) דאם סגר הכפתורים דינו כמו טוח בטיט וע"ע באג"מ (ד - ע"ד אות כ"ה ול"ד) דמשמע משם דאין מועיל tape או מנעול על הכפתור

עיין בשיעור 256 (VII)

XVIII. כלי שני Putting lemon into a

עיין בשיעור 233 (VII)

XIX. Putting ketchup on hot meat

נפס לטלו נשאות אבי אורי ל אלוטרי ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה אלא אורת' האשה רחל ב"ר גרשון חנוך הסניך הכהן ע"ה